

Vseživljenjsko učenje, pogoj za preživetje in kakovost

Vida A. Mohorčič-Špolar

Posvet s tem naslovom je (v organizaciji Andragoškega društva Slovenije) potekal od 30. maja do 1. junija 1996. Sodelovalo je več kot 100 udeležencev iz različnih dejavnosti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem odraslih.

Posvet je bil po eni strani odgovor Andragoškega društva Slovenije na izzive, ki jih izobraževalcem odraslih narekuje čas, v katerem živimo, po drugi strani pa priprava na posvet, ki ga bo v Hamburgu, julija 1997, organiziral Unesco, z geslom: Učenje odraslih, ključ za 21. stoletje. Hkrati pa je tudi čas za premislek o nadaljnjem delu društva.

Poleg plenarnega dela naj bi udeleženci aktivno delovali še v delovnih skupinah, razdeljenih v štiri tematska področja:

- Znanje za 21. stoletje;
- Izboljšanje razmer in kakovosti učenja odraslih;
- Ženske v izobraževanju odraslih;
- Učenje odraslih, mediji, kultura.

Delo je potekalo v treh skupinah, saj za skupino Ženske v izobraževanju odraslih ni bilo pravega zanimanja (za delo se je prijavila ena sama udeleženka). Ni jasno, ali naj to pomeni, da problema žensk v izobraževanju odraslih ni, ali pa to, da se ga zaposlene ženske ne zavedajo. Tu ne gre toliko za vprašanje njihove lastne osveščenosti, temveč gre bolj za občutljivost za vprašanje samo in za njegovo razreševanje v samih izobraževalnih programih. Glede na odziv bi bilo mogoče sklepati, da tudi za Slovenijo velja, kar je napisala U. Hart za ameriško izobraževanje odraslih, namreč to, da se tega vprašanja premalo ali pa sploh ne zavedamo (Hart, 1992).

Toda članice in člani društva so kljub temu oblikovali predloge in priporočila, ki pomenijo usmeritev za nadaljnje delo društva, hkrati pa tudi nakazujejo, kje čaka društvo še veliko dela.

Člani društva so menili, da naj si društvo še naprej prizadeva za uvedbo koncepta vseživljenjskega učenja, vendar ne šele v obdobju odraslosti, temveč že v osnovni šoli. Tako bodo otroci dejansko usposobljeni za vseživljenjsko učenje. Društvo naj si prizadeva tudi za uzakonjenje pravice do vseživljenjskega učenja, vendar naj to stori na podlagi delovanja različnih združenj in strok. S tem si bo pridobilo podporo določenega dela strokovne javnosti.

Načini pridobivanja znanj bodo zaradi razvoja in potreb postali nepomembni, ker postaja čedalje bolj pomembno dejansko znanje. To pa se da na osnovi izdelanih standardov potrditi in zanj pridobiti certifikat. Na podlagi dejanskih potreb po usposabljanju je treba pospešiti razvoj.

Andragoška veda naj se obogati še s spoznanji drugih ved, da bo lahko celostno obravnavala odraslega. Društvo naj si tudi prizadeva za razvoj (novih) programov v zvezi z osebnostnim razvojem in si kot prednostno nalogo določi doseganje notranjega ravnotežja posameznika in v zvezi s tem tudi za »zdravo družbo«.

Andragoško društvo Slovenije naj si prizadeva za aktivno vključevanje upokožencev (seniorjev) v delovanje družbe. Ti imajo bogate medgeneracijske izkušnje in bi radi pomagali pri

reševanju problemov, še zlasti v tranzitnem obdobju, v katerem je trenutno Slovenija. Z aktivnim vključevanjem seniorjev v vse plasti družbenega delovanja bi razbremenili tudi družbo.

Društvo naj se zavzema za kritično presojanje tujih konceptov in njihovo vnašanje v naš kulturni prostor. Prizadeva naj si povečati ugled domačega znanja in izkušenj. Pri svojem delovanju naj društvo skuša odpraviti statični koncept izobraževanja in v nasprotju s tem razvije dinamični izobraževalni koncept, ki omogoča tudi subjektivni odnos do znanja.

Izobraževanje brezposelnih ostaja pereč problem, kljub velikim prizadevanjem, da bi z ustreznimi aktivnimi programi in delavnicami pripravili brezposelne iskalce zaposlitve na samoiniciativnost pri iskanju svoje zaposlitve. Opazen in skrb zbujajoč pa je problem dokvalifikacije in prekvalifikacije, za to pa ni dovolj sredstev, razen če je že znan in zagotovljen delodajalec.

Programi izobraževanja brezposelnih morajo biti rezultat dolgoročne, skrbno načrtovane, konceptualno izdelane politike na vseh ravneh, pri čemer morajo sodelovati vsi dejavniki v izobraževanju odraslih (organizacije za izobraževanje, zavodi za zaposlovanje, ministrstva, lokalne skupnosti itd.). Kljub vsemu pa naj se delovanje in skrb društva razširita tudi na zaposlene. Program društva pa je treba obogatiti še z drugimi aktivnostmi – z izobraževanjem in usposabljanjem drugih prizadetih odraslih posameznikov, kot so duševno bolni, invalidi itd.

V prihodnje naj društvo bolj poudarja svetovalno delo v izobraževanju odraslih in si prizadeva, da bi vse izobraževalne organizacije v svoje delo vključile tudi svetovanje za izobraževanje. Svetovalce pa bo treba za to šele usposobiti.

Andragoško društvo naj si prizadeva za evalvacijo čim večjega števila izobraževalnih programov za odrasle in s tem za večjo kakovost. Programi izobraževanja odraslih (predvsem neformalnega) se morajo vsebinsko in normativno prilagajati sodobnim tokovom in potrebam v Sloveniji, pa tudi mednarodnim merilom. Člani so ugotovili, da se programi neformalnega izobraževanja najlažje in najhitreje prilagajajo potrebam okolja, ki so posledica razvoja tehnologije.

Na posvetu smo ugotovili, da določena področja v gospodarstvu še vedno nimajo izdelanih normativov in standardov znanj, pa tudi ne ugotovljenih potreb po strokovnih znanjih zaposlenih. To pomeni, da tudi sankcij ni, kljub zahtevam po visoki stopnji kakovosti končnih izdelkov ali storitev.

Kakovost postaja kategorija, ki zagotavlja primerljivost med posameznimi izdelki ali storitvami, izdelanih in izvedenih v različnih organizacijah. Tudi izobraževanje odraslih bo moralo zaradi večje konkurenčnosti na zahtevnem trgu posegati po sistemih kakovosti. Doslej še nobena izobraževalna organizacija ni dobila certifikata kakovosti, so pa nekatere, ki se na to pripravljajo.

Povezuje naj se tudi z drugimi društvi, ki delujejo v vseh obdobjih človekovega osebnostnega razvoja, kajti le tako bi se lahko v prihodnosti izognili »kurativnemu« delovanju andragoške stroke (popravljanju napak, ki jih je velikokrat zagrešilo formalno šolsko izobraževanje). Pri tem naj si tudi prizadeva za tesno

sodelovanje z drugimi društvi in organizacijami. Oblike sodelovanja so lahko:

- izmenjava društvenih glasil in revij;
- strokovni nastopi članov ADS oziroma andragogov na posvetih teh društev in zvez.

Izobraževanje odraslih je s svojo ponudbo in programi pre malo opazno v medijih. Člani so poudarili potrebo po dolgoročni viziji osveščanja prebivalstva, katerega cilj je spodbujanje vseživljenjskega učenja. To vizijo lahko uresničimo le postopoma oziroma s konkretno ponudbo učnih možnosti. Pri tem so potrebna specifična znanja v zvezi z informiranjem in s promoviranjem. Nekaj teh znanj in izkušenj že imamo, treba jih je le izmenjati in povezati, obenem pa pridobiti nova. Zavedamo se, da je 80 odstotkov pobud odvisnih od nas samih, ostalih 20 odstotkov pa od drugih dejavnikov (država, mediji, finance itd.).

1. Društvo naj v okviru ADS imenuje koordinacijsko telo, ki bo:

- načrtovalo in izvajalo informativne in promocijske dejavnosti v zvezi z učenjem odraslih;
- spodbujalo in širilo informacije o različnih učnih ponudbah;
- izrabilo že oblikovano infrastrukturo (internet, različne baze podatkov, katalog ponudbe izobraževanja odraslih ...)
- spodbujalo izmenjavo informacij med člani društva.

2. Predlagamo organizacijo seminarja andragogov in andragoških delavcev, ki bo priložnost za izmenjavo že pridobljenih znanj in izkušenj v zvezi z informiranjem in s promoviranjem, hkrati pa tudi priložnost za identificiranje izobraževalnega deficita in pridobivanje novih znanj (s sodelovanjem strokovnjakov za komuniciranje).

3. V nadaljevanju predlagamo izvedbo programa usposabljanja za učinkovitejše izvajanje informativne in promotivne dejavnosti.

4. Predlagamo oblikovanje interdisciplinarne projektne skupine, ki bo s finančno podporo ustreznih institucij (MŠŠ in drugih) pripravila celostno strategijo promocije vseživljenjskega učenja odraslih, skrbela za njeno uresničevanje in spremljala rezultate.

Obstajajo še nekatera nerešena vprašanja andragoške stroke in delavcev.

1. Ugotavljamo pomanjkljiv nadzor in pomanjkljivo spremljanje dela v izobraževalnih organizacijah, ki izvajajo izobraževanje za odrasle. Nerešena so vprašanja v zvezi z izpolnjevanjem pogojev za izvajanje kakovostne izobraževalne dejavnosti, z nedosledno evalvacijo, vodenjem dokumentacije, andragoško usposobljenostjo strokovnih delavcev v zavodih in izvajalcev programov, s financiranjem programov itd.

2. Programe andragoškega usposabljanja je treba prilagoditi različnim ciljnim skupinam andragoških delavcev, kot so vodilni delavci, organizatorji, učitelji različnih stopenj in smeri.

3. Pri Ministrstvu za šolstvo in šport je treba doseči, da se Prilnik o napredovanju v nazive pedagoških delavcev smiselno prilagodi, tako da se bo lahko uporabljal tudi pri izobraževanju odraslih in da bodo veljale določbe z veljavnostjo pridobitve naziva za nazaj, kot je to veljalo za pedagoške delavce.

4. Objavljen je razpis o državnih nagradah za šolstvo. Ta velja tudi za andragoške delavce. Zato društvo poziva vse, naj prijavijo svoje sodelavce z izjemnimi dosežki na tem področju.

5. Nova zakonodaja (prometni zakon) prinaša možnosti za uvajanje andragoških zakonitosti tudi na to področje.